

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om aktiebolaget Finlands Industriinvestering Ab

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab skall stiftas. Det föreslås dessutom att uppgifterna och verksamhetsprinciperna för Finlands Industriinvestering Ab, som varit verksamt sedan 1995, skall bli ändrade till vissa delar.

Enligt förslaget skall Finlands Industriinvestering Ab vara ett statsbolag som bedriver investeringsverksamhet i form av investering i eget kapital. Det allmänna målet för bolagets verksamhet skall vara att rikta finansiering i form av eget kapital till sådana problematiska områden inom företagsfinansieringen till vilka den privata sektorn inte i tillräcklig omfattning kanaliseras medel utan den offentliga sektorns åtgärder.

I den verksamhet som Finlands Industriinvestering Ab bedriver skall tyngdpunkten ligga särskilt på kapitalisering och grundande av sådana fonder som investerar i företag som befinner sig i ett tidigt skede i sin utveckling, på utvecklande av ett regionalt nätverk av fonder och utökning av kapital

samt på administrationen av den finansiering som erhålls från Europeiska unionen.

Det andra tyngdpunktsområdet i företagets investeringsverksamhet skall enligt förslaget vara investeringar i form av eget kapital i företagsprojekt som kräver risktagning på lång sikt.

Enligt förslaget skall ett krav angående företagsekonomisk lönsamhet ställas på företagets verksamhet. I särskilda situationer, såsom i fråga om de investeringar som en fond gör i företag som befinner sig på groddstadiet eller i startskedet samt vid direkta investeringar som är förenade med långsiktig risk, skall man dock godkänna lägre avkastningsförväntningar och större risker än normalt.

Genom propositionen föreslås lagen om statsbolaget för kapitalinvesteringsverksamhet samt statsrådets beslut om Finlands Industriinvestering Ab:s kapitalinvesteringsverksamhet som utfärdats med stöd av den bli upphävd.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2000.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Under det gångna decenniet har kapitalplaceringsmarknaden i Finland undergått betydande förändringar både när det gäller volymen och kunnandet. Marknaden domineras huvudsakligen av privata operatörer som bedriver yrkesmässig verksamhet. När man i början av 1995 på kapitalplaceringsmarknaden förvaltrade kapital vars värde uppgick till knappa 1,5 miljarder mark, uppgick värdet av det kapital som förvaltades i slutet av

1998 till ca 8 miljarder mark.

Under åren 1995—1998 hade den relativa andelen av de kapitalplaceringar vars verksamhet finansieras med offentliga medel sjunkit betydligt när det gäller både det kapital som förvaltades och det kapital som placerades. I slutet av 1998 förvaltade den offentliga sektorn endast en knapp fjärdedel av totalkapitalet. Det extra kapital på 2 miljarder mark som under året i fråga hade samlats i branschen härstammade i sin helhet från den privata sektorn. De största privata placeringarna

var institutionella investerare dvs. försäkrings- och pensionsbolag samt banker.

På grund av de förändringar som har skett på kapitalplaceringsmarknaden, och på finansieringsmarknaden i allmänhet, har det blivit nödvändigt att revidera de principer som gäller Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Bestämmelser om Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet finns i lagen den 29 december 1994 om statsbolaget för kapitalinvesteringsverksamhet (1531/1994) och i statsrådets beslut av den 19 september 1996 om de allmänna principerna för Finlands Industriinvestering Ab:s kapitalinvesteringsverksamhet (702/1996) som utfärdats med stöd av den.

Enligt 1 § lagen om statsbolaget för kapitalinvesteringsverksamhet är ändamålet med Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet att förbättra betingelserna för industrin och den företagsverksamhet som betjänar denna genom att finansiera kapitalinvesteringar som inriktas främst på små och medelstora företag. När lagen stiftades var kapitalplaceringsmarknaden i Finland ännu ganska utvecklad och liten till sin volym jämfört med till exempel verksamheten i andra OECD-länder. Den ganska höga skuldsättningsgraden hos finländska små och medelstora företag var också en bidragande orsak till att behovet att utveckla kapitalinvesteringsmarknaden ökade. I denna situation krävdes åtgärder som syftade till en förbättring av tillväxtmöjligheterna för onoterade företag genom en ökning av utbudet på finansiering i form av eget kapital.

Enligt 2 § 2 mom. gör bolaget investeringar på företagsekonomiska grunder så att i fråga om investeringarna ställs krav på avkastning. I statsrådets beslut specificeras denna bestämmelse så att bolaget agerar enligt företagsekonomiska verksamhetsprinciper, vilket gör att dess hela investeringsverksamhet styrs av ett lönsamhetskrav. Enligt bestämmelsen i fråga inriktas investeringarna på företag som bedöms ha möjligheter till företagsekonomisk framgång och i fråga om vilka förväntas att en investering i dem sannolikt ger avkastning. För investe-

ringarna sätts avkastningsmål som kan variera beroende på fond, målföretag och instrument.

Ur målföretagens och fondplaceringarnas synvinkel har tillämpningen av lagen inneburit att de investeringar som bolaget har gjort har inriktats huvudsakligen på andra än de företag som befinner sig i inledningsskedet i sin verksamhet.

Enligt 3 § skall av bolagets aktier ett antal som utgör över hälften av de röster som samtliga aktier medför finnas i statens omedelbara ägo och besittning. Den tanke som ligger bakom bestämmelsen är att t.ex. bolagets eventuella introducering på fondbörsen kräver att ägarbasen breddas.

Enligt 4 § bestämmer statsrådet om de allmänna principerna för bolagets verksamhet. Dessutom fastställs att bolaget hör till handels- och industriministeriets förvaltningsområde. Enligt 4 § 3 mom. finns i bolaget ett investeringsråd, vars medlemmar utnämns av styrelsen och som arbetar som konsultativt organ för denna. Syftet med bestämmelsen var att säkerställa att bolagets styrelse har högklassig sakkunskap om investeringsverksamhet till sitt förfogande.

Enligt 5 § skall närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen utfärdas vid behov genom beslut av statsrådet. Om de allmänna principerna för Finlands Industriinvestering Ab:s kapitalinvesteringsverksamhet utfärdades det ovan nämnda statsrådsbeslutet år 1996 som ersatte det tidigare statsrådsbeslutet från 1995.

2.2. Bedömning av nuläget

Under de senaste åren har kapitalplaceringsmarknaden i Finland utvecklats allt mer i riktning mot en företagsfinansieringsverksamhet på marknadsvillkor som bedrivs av enskilda placerare och förvaltningsbolag. Bland annat har volymen av det kapital som skall förvaltas ökat mycket starkt och således har också de privata aktörernas, såsom försäkringsbolagens och pensionsbolagens, andel av dem som tillhandahåller kapital i Finland ökat betydligt.

Också de förändringar som skett på företagsnivå har för deras del stött den positiva utveckling som skett på kapitalplaceringsmarknaden. Självförsörjningsgraden hos finländska små och medelstora företag har stigit betydligt sedan ekonomiska regressionen.

Därtill har också företagens attityder ändrats så att de har blivit mer positivt inställda till kapitalplaceringarna. Sett i ljuset av den utveckling som har ägt rum kan de mål som sattes för Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet anses ha blivit uppfyllda relativt väl.

Trots den positiva utvecklingen förekommer det dock brister på företagsfinansieringsmarknaden, och sålunda också på kapitalplaceringsmarknaden, i Finland vilka i betydande grad kan avhjälpas genom den offentliga sektorns åtgärder om de riktas på rätt sätt. Ser man till antalet introduktioner av nya företag på börsen, vilket beskriver kapitalplaceringsmarknadens utvecklingsgrad, och antalet tillväxtföretag, till kommersialiseringen av forsknings- och utvecklingsresultat i form av nya innovativa företag samt till fondernas specialiserings- och internationaliseringsgrad, finns det dock ännu mycket som kan utvecklas på kapitalplaceringsmarknaden i Finland. Nya tillväxtföretag har inte etablerats i den takt som var förväntat på den inhemska, europeiska eller globala marknaden. Det finns fortfarande problem särskilt när det gäller finansieringen av tillväxtföretag som befinner sig i ett tidigt utvecklingsskede. Av det kapital som samlats år 1998 beräknas endast 4 % ha blivit riktat till innovativa företag i ett tidigt utvecklingsskede. Finlands Industriinvestering Ab har i regel inte kunnat göra några investeringar i fonder som koncentrerar sig på företag i ett tidigt utvecklingsskede, särskilt på företag på groddstadiet eller i inledningskedet i sin verksamhet, på grund av den snäva principen att företaget skall göra sina investeringar på företagsekonomiska grunder och det krav på avkastning som ställts på bolagets investeringar.

På den nuvarande finansieringsmarknaden har startandet av större projekt, som baserar sig på finansiering i form av eget kapital och som är förenade med risker, utan den offentliga sektorns medverkan gått särskilt långsamt. Till sådana projekt som förutsätter statliga investeringar i form av eget kapital och riskfördelning hör till exempel bransch- och ägararrangemang av olika slag, stora europeiska projekt, utländska investeringar i Finland och omfattande teknologiprojekt. Av skäl som har samband med den gällande lagstiftningen som reglerar bolagets verksamhet är det i regel inte möjligt för Finlands Industriinvestering Ab att finansiera

dylika riskfyllda företagsprojekt som kräver investeringar i form av eget kapital.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Propositionen syftar till att precisera Finlands Industriinvestering Ab:s uppgift och instrumentsortiment som används till att avhjälpas de brister som förekommer på den nuvarande kapitalplacerings- och finansieringsmarknaden.

Det allmänna målet för Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet skall enligt förslaget vara att rikta finansiering i form av eget kapital till sådana problematiska områden inom företagsfinansieringen i vilka den privata sektorn trots en utvecklad kapitalinvesteringsmarknad inte gör investeringar i tillräckligt stor omfattning. Dessutom föreslås att bolagets verksamhetsområde skall utvidgas så att det förutom industrin också skall omfatta servicenäringsarna.

Eftersom kapitalplaceringsmarknaden fungerar effektivt när det gäller finansiering av de företag som befinner sig i tillväxt- eller expansionsskede, skall det primära tyngdpunktsområdet för bolagets verksamhet vara utökande av utbudet på finansiering i form av eget kapital riktat till de företag som skall inleda sin verksamhet. I verksamheten skall särskild vikt läggas vid utvecklandet och kapitaliseringen av sådana fonder som koncentrerar sig på företag på groddstadiet eller i startskedet, vid utvidgningen av det regionala investeringsnätverket samt vid administrationen av den finansiering som erhålls från Europeiska unionen.

Det andra tyngdpunktsområdet i bolagets verksamhet skall utgöras av direkta investeringar i form av eget kapital i stora företagsprojekt. Detta innebär att Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhetsfält skall utvidgas jämfört med det nuvarande. Dylika projekt skall omfatta bl.a. olika typer av struktur- och branscharrangemang, europeiska storprojekt, genomförandet av utländska investeringar i Finland samt omfattande teknologiprojekt.

Aven om flyttningen av tyngdpunkten i bolagets verksamhet skulle kunna resultera i att bolaget vid enstaka projekt iklär sig större risker än hittills, är målet för bolagets hela investeringsverksamhet att den skall vara företagsekonomiskt lönsam. Det skall

alltid uppställas ett lönsamhetsmål för samtliga investeringar. Målet skall dock variera beroende på investeringsobjektet och den risk som investeringen medför. Den större risk som är förenad både med de fondplaceringar som riktar sig till företag i inledningskedet i sin verksamhet och med större företagsprojekt skulle kunna balanseras genom investeringar i objekt som medför mindre risker.

Utöver de allmänna riktlinjer för investeringsverksamhet som statsrådet har fastställt skall handels- och industriministeriet kunna ge bolaget uppdrag för uppnående av sådana mål som är viktiga med tanke på verkställandet av näringspolitiken.

4. Propositionens verkningar

4.1. Propositionens ekonomiska verkningar

Enligt programmet för statsminister Paavo Lipponens II regering skall inkomsterna från försäljningen av statens egendom i första hand användas till att betala av på statsskulden, till att trygga den utgiftsnivå som uppnått inom forskning och utveckling samt till att stärka verksamhetsbetingelserna för Finlands Industriinvestering Ab.

Målet skall vara att under valperioden kanalisera minst 1 miljard mark till den investeringsverksamhet som bedrivs av Finlands Industriinvestering Ab. Propositionen ansluter sig inte direkt till budgetpropositionen för 2000 men bör bli behandlad i samband med den.

Det föreslås att ett företagsekonomiskt lönsamhetsmål skall sättas för Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet så att den totala investeringsvolymen beaktas. I speciella situationer, såsom vid investeringar i företag som befinner sig på groddstadiet eller i startskedet samt vid direkta investeringar i företagsprojekt som förutsätter risktagning på lång sikt, skall lägre avkastningsförväntningar och större risker än normalt kunna accepteras. För att kunna säkerställa att lönsamhetskravet blir uppfyllt skall bolaget enligt förslaget utöver investeringarna på de egentliga tyngdpunktsområdena i sin verksamhet också kunna göra investeringar som är förenade med högre avkastningsförväntningar, i första hand i fonder som ger god avkastning.

En omorganisering av verksamheten anses

kunna ha en central betydelse för kapitalplaceringsmarknaden när det gäller de företag som befinner sig på groddstadiet eller i ett tidigt tillväxtskede. Genom inriktandet av offentliga medel på sådan kapitalplaceringsverksamhet som koncentrerar sig på teknologiföretag i ett tidigt utvecklingsskede skall förutsättningar även för väckande av det privata kapitalets intresse för den kapitalplaceringsmarknad som omfattar företag på groddstadiet eller i ett tidigt tillväxtskede kunna skapas. Denna verksamhet skall för sin del kunna medverka till en förbättring av det finansiella läget för sådana företag som befinner sig i ett tidigt tillväxtskede, och speciellt för dem som befinner sig på groddstadiet, samt till kommersialisering av innovativa företags produkter och deras tillväxt.

De ekonomiska verkningarna av direkta investeringar i företagsprojekt som kräver risktagning på lång sikt kan anses ha stor betydelse för näringslivet i Finland. Syftet med de direkta investeringarna skall vara att sänka tröskeln för privata placerares inträde samt att minska den risk som medförs för utländska bolag när de skall utvidga sin affärsverksamhet till Finland. Genom investeringarna skall det vidare bli möjligt att starta sådana utvecklingsbara riskprojekt som är av betydelse med tanke på de näringspolitiska målen samt att trygga finansieringen under en övergångsperiod.

Utvidgandet av bolagets verksamhetsområde att omfatta även servicenäringen och särskilt de kunskapsintensiva serviceföretagens verksamhetsbetingelser skall enligt förslaget ha en betydande inverkan, antingen direkt eller indirekt, även på industriföretagens utveckling.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Genomförandet av de föreslagna nya operationerna innebär att Finlands Industriinvestering Ab:s organisation utvecklas, resurser ökas och sakkunskap utvidgas. Bolaget skall enligt förslaget även kunna använda tjänster av utomstående t.ex. för analys av investeringsobjekt och för administrationen. Eftersom det är svårt att i detta skede exakt uppskatta behovet av tilläggsresurser, föreslås att bolagets styrelse fattar beslut om detta vid ett senare tillfälle.

5. Beredningen av propositionen

Vid sitt möte den 13 augusti 1999 understödde statsrådets finanspolitiska ministerutskott handels- och industriministeriets förslag att inleda det förberedande arbetet för utvidgning av Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhetsområde. Ärendet behandlades av statsrådets finanspolitiska ministerutskott den 13 oktober 1998 utgående från den promemoria (9.10.1998) som handlar om utvidgandet av Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhetsområde.

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet utgående från de ståndpunkter som ingår i

regeringsprogrammet. Ministeriet har under beredningen varit i kontakt med de samman slutningar och deras experter som är verk samma på kapitalplacerings- och finansieringsmarknaden. Utlåtande över utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab har inbegärts hos Finlands Industriinvestering Ab, Arbetsgivarnas och Industrins Centralförbund, Företagarna i Finland och Suomen pääomasijoitusyhdistys ry. De kompletteringar och preciseringar som i utlåtandena föreslagits bli gjorda när det gäller detaljmotiveringen har i mån av möjlighet beaktats vid beredningen av propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. Enligt förslaget skall paragrafen innehålla en definition av det allmänna ändamålet med Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet och de principer enligt vilka bolaget skall göra investeringar.

Enligt paragrafens 1 mom. skall tyngdpunkten i investeringsverksamheten ligga på kanaliseringen av finansiering i form av fondplaceringar till sådana problematiska områden inom företagsfinansieringen och till sådana riskförsedda projekt till vilka den privata sektorn trots finansieringsmarknadens utveckling inte kanaliserar medel i tillräckligt stor utsträckning. Tyngdpunkten i utvecklandet av verksamheten skall ligga på placeringar i sådana fonder vilkas verksamhet koncentrerar sig på de företag som befinner sig på groddstadiet eller i startskedet, på utvecklande och kapitalisering av ett regionalt nätverk av fonder samt på administration av den finansiering som erhålls från Europeiska unionen.

Vid utökningen av placeringar i sådana fonder som koncentrerar sin verksamhet på företag på groddstadiet eller i startskedet och vid organiseringen av förvaltningen av investeringar skall samarbetet mellan de olika instanserna som tillhandahåller statlig specialfinansiering framhävas. Den erfarenhet som Fonden för Finlands självständighet (SITRA) har av finansieringen av företag på groddstadiet och Teknologiska utvecklingscentralen Tekes betydande ställning i kanali-

seringen av finansiering till forskningen och produktutvecklingen bör särskilt beaktas. Enligt förslaget skall Finlands Industriinvestering Ab tillsammans med SITRA kunna utveckla en verksamhetsmodell för en ny typ av fond som skulle koncentrera sig på investeringar i företag som befinner sig på groddstadiet eller i startskedet. När en dylik fond grundas bör även de privata placerarnas eventuella intresse för kapitalisering och förvaltning av fonden utredas.

Utveckling och kapitalisering av ett regionalt nätverk av fonder skall enligt förslaget utgöra ett viktigt led i utvecklandet av kapitalplaceringsbranschen. SITRA har haft ansvaret för utvecklingen av de regionala fondernas förvaltningsbolag och Finlands Industriinvestering Ab för kapitaliseringen av fonderna samt tillsynen över fondernas investeringsverksamhet. Målet är att kunna utveckla den regionala kapitalplaceringsverksamheten så att fonderna är rätt dimensionerade i förhållande till investeringspotentialen inom verksamhetsområdet och att kunna privatisera fondernas förvaltningsbolag.

Ett ytterligare mål är att främja en effektiv och ändamålsenlig styrning av de medel ur Europeiska unionens finansieringskällor som kan kanaliseras till riskfinansiering till olika investeringsobjekt. Europeiska unionens finansieringskällor omfattar den delfinansiering som fås från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) samt den riskfinansiering som erhålls från Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska inve-

steringsfonden (EIF). Vid de operationer som ansluter sig till den finansiering som erhålls från Europeiska unionen skall den sakkunskap som Finlands Industriinvestering Ab har användas vid administrationen av finansieringen.

Förslaget innebär att en betydande andel av bolagets placeringar skall riktas till de fonder som koncentrerar sig på det inledande skedet i innovativa företags verksamhet och särskilt till dem som koncentrerar sig på finansieringen av sådana företag som befinner sig i startskedet. Investeringar i de företag som befinner sig i ett tidigt tillväxtskede bör alltid göras via sådana fonder som har specialiserat sig på verksamheten i fråga.

Aven om bolagets investeringar på kapitalplaceringsmarknaden i huvudsak skall vara inriktade på fondplaceringar, skall det alltefter det rådande läget på kapitalplaceringsmarknaden vara motiverat att rikta direkta investeringar i form av eget kapital till enstaka större företagsprojekt som kräver risktagning på lång sikt. I Finland finns det inte tillräckligt många sådana fonder som opererar med inhemskt kapital och som i större omfattning skulle kunna rikta finansiering till objekt som är viktiga med tanke på den strukturomvandling som skett i fråga om näringsstrukturen. Till sådana enstaka företagsprojekt som avses i 1 § 2 mom. hör särskilt struktur- och branscharrangemang, europeiska storprojekt, utländska investeringar i Finland samt omfattande teknologiprojekt.

Syftet med direkta investeringar skall vara att sänka tröskeln för privata placerares inträde och att minska den risk som uppkommer för utländska bolag när de skall utvidga sin verksamhet till Finland. Genom direkta investeringar skall man dessutom säkerställa starten av utvecklingsbara riskprojekt samt trygga den behövliga finansieringen under övergångsperioden. Också i detta fall rör det sig om identifiering av eventuella brister på marknaden och inriktande av verksamheten på eliminering av dem.

Investeringarna skall göras i form av eget kapital. En investering i eget kapital uppfyller följande kriterier: investeringen sker utan säkerhet, återbetalningen sker begränsat och utbetalningen av ränta eller annan avkastning sker begränsat. Dylika investeringar kan omfatta investeringar i aktier, kapitallån och konvertibla lån. Dessutom kan bolaget vid investering använda sig av mellanfinan-

sieringsinstrument. Dessa kännetecknas av att de är utan säkerhet och har en sämre ställning när det gäller förmånsrätt. De investeringar som bolaget gör behöver inte medföra rösträtt. Vid direkta investeringar som är förenade med långsiktiga risker kan den totala riskhanteringen i vissa situationer kräva att det finns en möjlighet att använda ränteinstrument i form av eget kapital.

Då direkta investeringar i större projekt som kräver rikstagnning på lång sikt inte alltid hör till den traditionella kapitalplaceringsverksamheten, skulle användning av benämningen kapitalplaceringsverksamhet innebära en alltför snäv definition av bolagets nya verksamhetsområde. Det föreslås därför att den allmänna benämningen "investeringsverksamhet i form av investeringar i eget kapital" skall användas för de investeringar som bolaget gör.

Bolaget skall enligt förslaget vara en s.k. minoritetsplacerare när det gäller både kapitalplaceringsfonder och enskilda målföretag. I fråga om enstaka direkta investeringar skall placeringar som leder till en majoritetsställning vara möjliga som tillfälliga arrangemang.

Med beaktande av det läge som råder på kapitalplaceringsmarknaden skall bolagets verksamhetsområde utvidgas så att det utom industrin också omfattar servicesektorn. På detta sätt skall man genom den offentliga sektorns åtgärder kunna påverka även de kunskapsintensiva serviceföretagens verksamhetsbetingelser.

2 §. Paragrafen skall enligt förslaget innehålla en definition av det mål angående företagsekonomisk lönsamhet som sätts för bolagets investeringsverksamhet samt av de lägre avkastningsförväntningar och större risker som skall godkännas vid investeringsbeslut. Förslaget innebär att även om målet är att företaget skall bedriva en företagsekonomiskt lönsam verksamhet, skall detta lönsamhetsmål inte utgöra något hinder för att bolaget i undantagsfall vid enstaka investeringar iklär sig en större risk. Av lönsamhetskravet följer att bolaget skall ha samma förutsättningar för sin verksamhet som andra företag som är verksamma på kapitalplacerings- och finansieringsmarknaden. Utom lönsamhetskravet kan även andra näringspolitiska krav ställas på bolaget och då bör den extra belastning som åsamkas lönsamheten beaktas när krav på avkastning ställs i fråga om de investeringar som har ett näringspoli-

tiskt mål.

En större risk än normalt skall kunna godkännas när finansiering kanaliseras till sådana fonder som koncentrerar sig på finansieringen av teknologiföretag på groddstadiet eller i startskedet och speciellt på dem som befinner sig i ett tidigt tillväxtskede. Också när det gäller direkta investeringar i företagsprojekt skall det å andra sidan vara motiverat att investera i sådana företagsprojekt som är förenade med risk och som förutsätter investering på längre sikt än normalt. Också i fråga om de fondplaceringar som är förenade med risk eller vid direkta investeringar i företagsprojekt som kräver risktagning på lång sikt skall ett avkastningsmål enligt principen om företagsekonomisk lönsamhet sättas. Målet skall dock kunna varieras från fall till fall beroende på investeringsobjekt. Vid ovan nämnda investeringar skall man undantagsvis kunna godkänna lägre avkastningsförväntningar än normalt. Detta innebär att i specialfall skall finansiering kunna ordnas även i fall av lägre avkastningsförväntningar än vad den risk som är förenad med ett enskilt investeringsobjekt skulle förutsätta. Genom denna princip skall man kunna trygga bolagets möjligheter att investera i sådana ur näringspolitisk synvinkel viktiga objekt som på den privata marknaden inte skulle bli förverkligade.

För att innehållet i bolagets aktieportfölj skall kunna balanseras och uppnåendet av lönsamhetsmålet kunna tryggas skall bolaget på kapitalplaceringsmarknaden kunna göra investeringar också i andra fonder vars verksamhet koncentrerar sig på finansieringen av företag som befinner sig i ett senare skede i sin utveckling. I undantagsfall skall direkta investeringar kunna göras även i företag som befinner sig i tillväxtskede. Principen att företagets verksamhet skall ske på företagsekonomiska grunder skall i bestämmelsen definieras på så sätt att den skall kunna förverkligas i bolagets hela investeringsverksamhet.

Investeringarna skall enligt förslaget göras huvudsakligen tillsammans med andra, i första hand privata, placerare. Typexempel på direkta investeringar som kräver risktagning på längre sikt är projekt som ansluter sig till ibruktandet av ny teknologi vid stora eller medelstora företag eller till inledningen av ny produktionsverksamhet. I fråga om de direkta investeringar som nämns ovan skall företaget enligt förslaget ha rollen av s.k.

minoritetsinvesterare, det skall alltså inte vara huvudinvesterare.

Också i fråga om fondplaceringar är målet att en så stor del som möjligt av fondens totalkapital skall härstamma från den privata sektorn. I undantagsfall skall man dock kunna acceptera även sådana fonder som kapitaliserats helt med offentliga medel. Detta skulle vara motiverat t.ex. i situationer där Finlands Industriinvestering Ab tillsammans med SITRA grundar en fond vars verksamhet skall vara koncentrerad på teknologiföretag som inleder sin verksamhet. Också i detta fall skall man ha som mål att tilläggsfinansiering erhålls från privata placerare när fondernas verksamhet väl har kommit i gång.

3 §. Enligt paragrafen skall bolagets hela aktiestock ägas och förvaltas direkt av staten. Enligt den gällande lagen skall av bolagets aktier i statens omedelbara ägo och besittning finnas ett antal som utgör över hälften av de röster som samtliga aktier medför. Som motivering till detta angavs att det kan visa sig vara nödvändigt att bredda bolagets ägarbas. I praktiken ägs bolaget för närvarande helt av staten. Ser man till Finlands Industriinvestering Ab:s uppgifter och verksamhetsprinciper så som de definieras i förslaget kan bolaget anses utöva betydande näringspolitisk makt. Av denna anledning är det motiverat att staten också i fortsättningen äger bolaget i dess helhet.

4 §. Enligt 1 mom. skall statsrådet fastställa de allmänna riktlinjerna för bolagets investeringsverksamhet. De bör vara förenliga med ändamålet med bolagets verksamhet som definieras i 1 §. Enligt förslaget skall ansvaret för bolagets operativa verksamhet vila på de lagstadgade organen inom bolaget. Utöver detta skall handels- och industriministeriet kunna ge bolaget uppdrag som är nödvändiga för att de mål som satts för bolagets verksamhet skall kunna nås. Med uppdrag avses närmast direkta investeringar i projekt som har stor näringspolitisk betydelse och som skall genomföras på framtällning av handels- och industriministeriet. I dylika fall skall ärendet, efter att bolagets styrelse har hörts, föras till statsrådets finanspolitiska ministerutskott, varefter det slutliga beslutet skall fattas av bolagets styrelse eller av bolagsstämman. På bolaget skall tillämpas de principer som har godkänts att bli tillämpliga på sådana statsbolag inom handels- och industriministeriets för-

valtningsområde för vilka utöver lönsamhetsmålet också andra, närmast näringspolitiska, mål har satts. I sådana fall bör bolaget inom de gränser som internationella avtal tillåter gottgöras för den extra belastning som åsamkas lönsamheten på grund av de näringspolitiska målen eller den bör tas i beaktande när man ställer krav på bolagets avkastning.

Enligt 2 mom. skall bolaget på begäran lämna handels- och industriministeriet upplysningar som är nödvändiga med tanke på styrningen av och tillsynen över bolagets verksamhet. Lämnandet av upplysningar kan basera sig på överenskommen praxis som innebär regelbunden rapportering eller kan vid behov ske på särskild begäran som framställs av handels- och industriministeriet. Det faktiska innehållet i en rapportering som anses tillräcklig med tanke på styrningen och tillsynen skall specificeras utgående från det behov av uppföljning och tillsyn som har samband med viktiga ägarpolitiska, näringspolitiska och teknologipolitiska mål.

Enligt 3 mom. skall bolaget höra till handels- och industriministeriets förvaltningsområde.

5 §. Enligt paragrafen skall bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom handels- och industriministeriets beslut.

6 §. Enligt förslaget skall i paragrafen intas en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

På de förbindelser som bolaget har iklätt sig innan den föreslagna lagen träder i kraft tillämpas de bestämmelser som var i kraft då förbindelsen avgavs.

2. Närmare bestämmelser

Handels- och industriministeriet skall vid behov utfärda närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab

1 §

Ändamålet med statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet är att förbättra betingelserna för särskilt små och medelstora företags verksamhet genom att göra investeringar i form av eget kapital i samsamslutningar som bedriver kapitalinvesteringsverksamhet.

Bolaget kan göra investeringar i form av eget kapital direkt i målföretag särskilt vid sådana projekt som kräver risktagning på lång sikt.

2 §

Bolagets verksamhet skall vara företagsekonomiskt lönsam.

I samband med enskilda investeringsbeslut kan undantagsvis en lägre avkastningsförväntning och en större risk än normalt godkännas.

3 §

Bolagets hela aktiestock skall vara i statens omedelbara ägo och besittning.

4 §

Statsrådet fastställer de allmänna riktlinjerna för bolagets investeringsverksamhet. Handels- och industriministeriet kan ge bolaget uppdrag som är nödvändiga med tanke

på uppnåendet av de mål som satts för bolaget.

Bolaget skall på begäran ge handels- och industriministeriet upplysningar som är nödvändiga med tanke på styrningen av och tillsynen över bolagets verksamhet.

Bolaget hör till handels- och industriministeriets förvaltningsområde.

5 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov av handels- och industriministeriet.

6 §

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs lagen den 29 december 1994 om statsbolaget för kapitalinvesteringsverksamhet (1531/1994) samt statsrådets beslut av den 19 september 1996 om de allmänna principerna för Finlands Industriinvestering Ab:s kapitalinvesteringsverksamhet (702/1996). På de förbindelser som bolaget har iklätt sig innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser i den upphävda lagen och det upphävda statsrådsbeslutet vilka är i kraft när denna lag träder i kraft.

Helsingfors den 29 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Handels- och industriminister *Erkki Tuomioja*

